

Örök kérdések maradnak azok, hogy van-e valami a halál után, mi történik velünk, van-e valamilyen létforma a testen túl is? Míg régebben inkább csak a filozófusok és a vallások foglalkoztak a témával, addig a 19. századtól kezdődően hatalmas tudományos

eluralkodott a materializmus korszellem, és dogmává merevedett. Aki kicsit is nyitott volt az efféle kérdések kutatására, az végül arra a következtetésre jutott, hogy a halál után is van folytatás, de ezért azon nyomban megbélyegezték és lejáratták. Jóformán tabu lett a téma.

nikálni az elhunytakkal – szimplán csaló vagy önmagát ámitja. Azok a szemtanúk, akik pedig szellemeket láttak vagy érzékeltek, szintén az érzécsalódásaik áldozatai voltak, mert ugyebár szellemek nem léteznek. A testen kívüli, valamint halálközeli élmények mindössze agyunk játékaik és hallucinációk sokasága. Amerikai pszichológusok és szkeptikusok

furcsa bizsergető érzést, bizonyos alkalmakkor pedig hirtelen hideggé vált a hőmérséklet, amit a szellemek jelenlétének tudtak be. Végül a tudósok bevallották, hogy

a házban nincsenek kísértetek, ezt csak ők találták ki. Ezzel befolyásolták az emberek érzéseit, és ők utána olyan

A tudósok bevallották, hogy a házban nincsenek kísértetek, ezt csak ők találták ki

prekonceptióval léptek be az épületbe, hogy valamit biztosan kell majd érezniük. Ez azt bizonyítja, hogy agyunk és érzékelésünk becsaphat bennünket, és ott is sejtünk valamit, ahol abszolút nincs semmi. A hőmérsékletváltozásnak pedig számos oka lehet, és nem kell rögtön szellemekre gondolnunk. Nos, valóban nem tökéletesek az érzékszerveink, és az emberek is tévedhetnek. Ebből viszont nem adódik az, hogy minden ilyen tapasztalat és élmény ugyanezzel magyarázható.

A kopogó szellemek rejtélye

Mivel a 20. és 21. században teljesen eluralkodott a materialista korszellem a tudományos világon, ezért érdemes kicsit visszaugrunk az időben, hogy megtudjuk, előtte hogyan vélekedtek a tudósok. A viktoriánus kor spiritisza szeánszain, amikor szellemeket idéztek, még azt állították a szkeptikusok, hogy a médium a többiek tudatából szedi ki az információkat – ha nem éppen csalórol van szó -, és nem a kísértetek suttognak hozzá. William Crookes fizikus is számos médiummal kísérletezett, és bár nyitott volt a szellem hipotézisre, úgy vélte, hogy az embernek olyan paranormális képességei vannak, amelyeket még nem értünk. Mivel nem mindig azt a következtetést vont le, amit a tudóstársai vártak el tőle, azon nyomban hiszékenynek bélyegezték és lejáratták. Igencsak nagy harc alakult ki a spiritizmust támogató tudósok és a materialista szkeptikusok között, amely évtizedekig húzódott el. Időközben szépen lassan teret hódított a pszichológia, a pszichoanalízis tudományága, és meglepő módon

Testetlen lelkek vagy agyunk játékaik? Pszichológia és kísértetek

A materializmus, azaz az anyagelvűség soha nem fogja elfogadni a szellemvilág létét, mivel számukra a lélek nem létezik. Mit kezd azonban a kérdéskörrel a pszichológia és a pszichoanalitikus szakemberek tömege? A poltergeist-jelenségekört még egy magyar tudós, Fodor Nándor is vizsgálta, és meglepő következtetésekre jutott vele kapcsolatban.

viták voltak a szakemberek között. Míg egyesek vitatták a lélek és a túlvilág létezését, addig mások meggyőződtek arról, hogy kell lennie valaminek. A kísértetjelenségek, a poltergeistek, a fantomok és a több évezredes hagyományok mind arra utaltak, hogy van valami, ami az anyagon túl mutat. Végül a tudományban

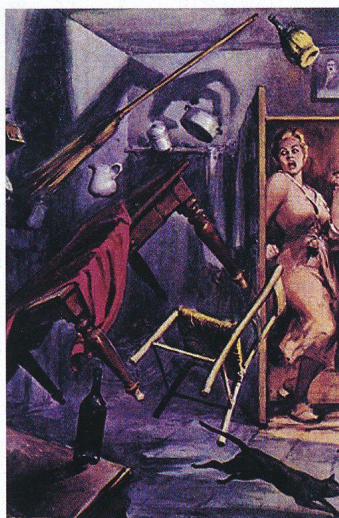
A meggyőzhetetlen kételkedők

A szellemvilággal kapcsolatos dokumentumfilmsorozatok, esettanulmányok és vizsgálatok egyeseket sohasem fognak meggyőzni, bármilyen bizonyítékkal is hozakodnak elő. A materialista szkeptikusok szerint az összes médium – akik képesek kommu-

átlagembereket gyűjtöttek össze, akiknek azt mondták, hogy be kell menniük egy olyan házba, ahol állítólag kísértetjelenségekről számoltak be. Mindössze fél órát töltöttek bent, majd be kellett számolniuk a tapasztalataikról. Miután a kísérlet lezajlott, az emberek elmondták, hogy több helyen jelenléte éreztek vagy

számos nagy név támogatta azt a hipotézist, hogy az embernek vannak rejtett képességei. Fontos megemlítenünk Fodor Nándort, aki 1895-ben született Beregszászon. 1917-ben a budapesti Magyar Királyi Tudományegyetem szerzett jogi doktorátust, és 1921-ben kivándorolt Amerikába. Egy napon kezébe akadt egy könyv, amely a különböző parapszichológiai kutatásokról szólt, és szerzője, a brit Hereward Carrington író volt. A két férfi végül találkozott, és barátok lettek, így Carrington beavatta Nándort a kutatásokba. 1926-ban a pszichoanalitikus és orvos Ferenczi Sándorral is megismerkedett, aki szintén érdeklődött a téma iránt. Mivel Ferenczi közvetlen kapcsolatban volt Sigmund Freuddal és Carl Gustav Junggal, a két nagy pszichológussal, így az ismeretségbe Fodor Nándor is bekapcsolódhatott. Számos levelet váltottak egymással a tudósok, amelyek témája az akkor még „okkultnak” vagy „pszichikusnak” hívott jelenségek voltak, melyek között ott volt a poltergeist is. Poltergeist-jelenségnél gyakori, hogy a tárgyak maguktól repkednek a levegőben, mintha egy láthatatlan kéz dobálna őket mindenfelé. A spiritiszták szerint ezek rosszindulatú szellemek ténykedései voltak. Fodorék, bár ismerték a szkeptikus magyarázatokat a különböző esetekre – mint például hisztéria, hallucináció vagy csalások –, úgy vélték, hogy a jelenség magva igenis valódi, ám ismeretlen a tudomány és a pszichológia számára, így nem ámitásról van szó. A Ferencziék által váltott levelek fennmaradtak az utókor számára, és napjaink tudósai is megdöbbenéssel vettek tudomást róluk. Jungnak ugyanis volt egy poltergeist-élménye, amit elmesélt a többieknek is. Ezt a levelet számos pszichológus említette publikációiban: „A szokatlan megnyilvánulások egyike egy

nagyon régi, jól kikészített asztallap széthasadása volt, amit pisztolyszerrű durranás kísért. Senki sem volt az asztal közelében a széthasadás idején, és semmilyen módon nem volt magyarázható a furcsa történet. Mindazonáltal a fa is széthasadhat természetes okoknál fogva. Valóban szokatlan, de nem lehetetlen. De, amikor azt olvastam a pszichiáter levelében, hogy egy régi, acélpengéjű kés szintén darabokra esett szét ugyanabban az időben, hasonló robbanásszerű dörejjel kísérve, őszintén zavarba jöttem. Van egy fényképem a késről, amelyen világosan látszik, hogy a penge négy részre tört. A mai ismereteim szerint a jelenség még mindig megmagyarázhatatlan. A pszichiáter e történeteket a pszichokinézis eseteinek tekinti, noha maga sem

Poltergeist-jelenségnél gyakori, hogy a tárgyak maguktól repkednek a levegőben, mintha egy láthatatlan kéz dobálna őket mindenfelé

tudja, hogyan jött létre a hatás. A világhírű pszichiáter nem volt más, mint Jung.” – írja egyikük.

A tudatalatti ereje

Az ilyen és hasonló esetek késztették arra Fodor Nándort, hogy még több történelmi feljegyzést tekintsen át, vagy akár személyesen is utánajárjon a történeteknek. És miért idéztük Jung élményét?

Nyomok a térben és az időben

Egy másik hipotézis azt sejteti, hogy a szellemek valójában egyfajta hologramok, nem pedig holt lelkek. Eszerint a térben és az időben minden történés bevéődik, majd bizonyos alkalmakkor – nem tudni hogyan és milyen feltételek mellett – újra leját-

szódnak, szinte áttetsző formában. Ezeket látják a szemtanúk, és szellemeknek vélik őket, legyen szó akár egy személy megjelenéséről, vagy egy egész csatajelenetről.

vélik a kopogó szellemet, azok azt mondják, hogy a szellem

Mert Fodornak az volt a véleménye, hogy a poltergeist-jelenség nem más, mint az ember tudatalattijának durva megnyilvánulása, amikor belső konfliktust él át. Az egészet arra alapozta, hogy nagyon sok esetben a poltergeist-észlelők

követte a személyt. Fodor Nándor szerint abszolút nem erről van szó: maga a személy generálja a jelenséget, így költözhet az bárhová, azok akkor is létrejönnek egészen addig, amíg a probléma meg nem oldódik. A tudós úgy vélte, hogy az emberben lappangó pszichikus erők tehetnek az egészről, és mindez tudatalatti telekinézis által jön létre. A telekinézis egy olyan képesség, mely szerint az emberek fizikai érintés nélkül tárgyakat mozgatnak. A poltergeist valójában ugyanez, csak spontán jön létre, anélkül, hogy a személy valóban akarná ezt. Az új magyarázat azonban sem a spiritiszták, sem pedig a kételkedők nem fogadták tárt karokkal. Fodor Nándor *A kísérteties elme: Egy pszichoanalitikus a természetfeletti vizsgálja* című könyvében példákon és kutatásokon keresztül demonstrálta elméletét. Úgy gondolom, a pszichoanalitikus elmélet megállja a helyét, és ez lehet a megoldása a poltergeist-jelenségeknek. Mindazonáltal ezzel sem magyaráztunk meg minden esetet, mint ahogy a szkeptikusok hallucinációs érvelésével sem. A szellemjelenségek fogalma kapcsán tehát sok minden keveredik egymással, és a megoldást valahol középen kell keresnünk...

MISKOLCI LÁSZLÓ

